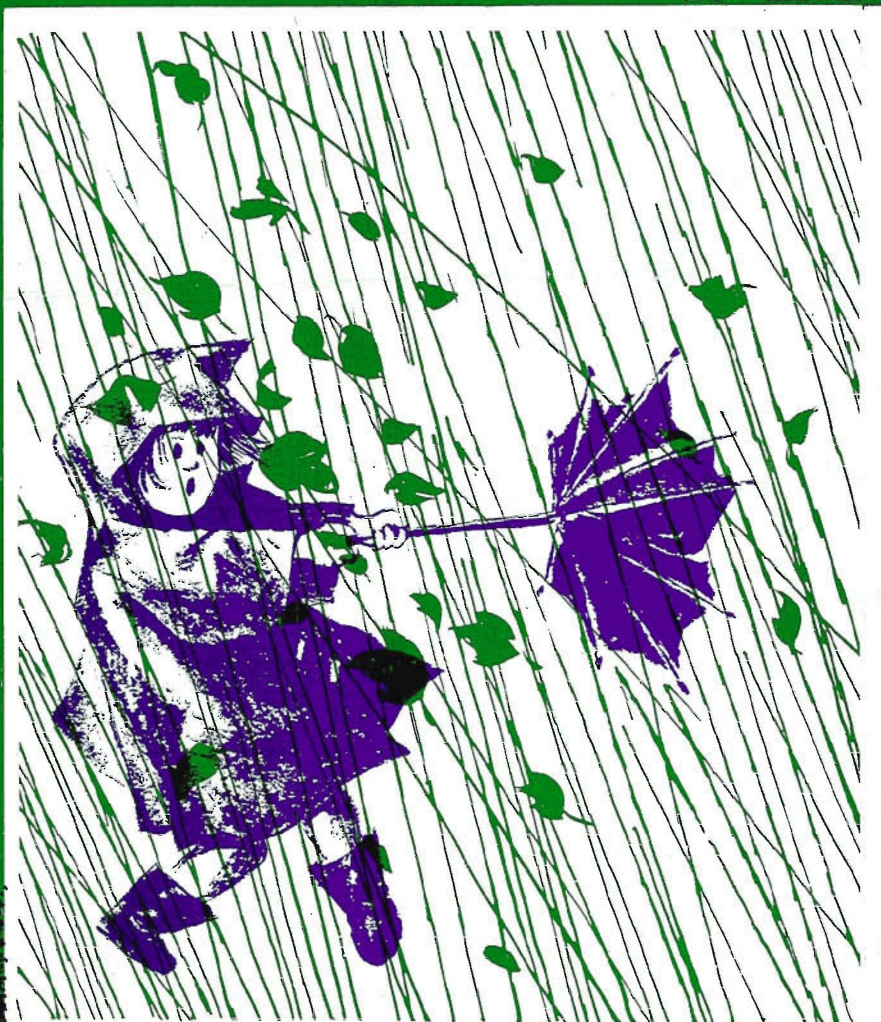
ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

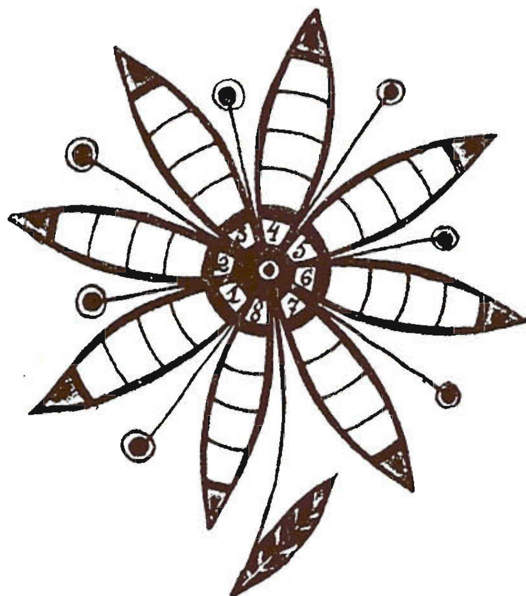

РІК XXIX ЛИСТОПАД 1982 Ч. 11. (337).

ЗАГАДКИ Й РОЗВАГИ

КВІТКА-ЗАГАДКА

У пелюстках цієї квітки захована назва одного з місяців у році. А який це місяць — дізнаєтеся, коли впишете в пелюстки квітки вісім слів, кожне з п'яти буков. Букви треба вписувати від середини квітки назовні. Вписані на кінці пелюсток останні букви дадуть розв'язку загадки.

Значення слів такі: 1) Назва матеріялу, з якого роблять ножі, рейки, машини. 2) Назва скуйовдженого, нечесаного волосся. 3) Спортова гра. 4) Назва вітрів, що віють у південній Азії. 5) Робимо з борошна (муки). 6) Чоловіче ім'я. 7) Вживається для чищення зубів. 8) Назва людини, що живе поруч нас.

ЗАГАДКИ-ЖАРТИ

1) В якій клітці не тримають птахів, ні звірів?
2) З якої посудини не можна нічого з'їсти?
3) На що схожа половина яблука?

ЩО ЦЕ?

Десять пальців, а нігтів нема.

ЩО ЦЕ?

Ані рота, ні щоки,
Тільки гострі три зубки —
Як тарілку зустрічає,
Все із неї забирає.

ЧИ ВИ КМІТЛИВІ?

Котра з цих дзиґ і чим відрізняється від інших?

ЩО БУДЕ?

Що буде, коли до одного слова впишемо одну букву?

На ній побачиш низини і гори,
і ріки, й море.
Та букву „в" впиши усередину —
то матимеш звірину.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З Ч. „ВЕСЕЛКИ" ЗА ЖОВТЕНЬ 1982 р.: „ЧАРОДІЙНА ЗМІНА": гуска, луска, ласка, лавка, мавка, мавпа. МАҐІЧНИЙ КВАДРАТ: Міх, Іра, Хам.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Миколи Бутовича

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $8.00 per year. UNA members $5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Вітер-пустун

Микола ЩЕРБАК

ЛИСТОПАД

В ті дні, коли поникле віття
Схиляв додолу тихий сад,
Війнув у вічі лихоліттю,
Неначе буря, Листопад.

А в світлий ранок війська лави,
Мов стрепенули княжий Львів,
І прапор рідної Держави
Блакитно-соняшно зацвів...

Диміла, наче ватра, осінь,
Земля рясніла, ніби сад...
Той стяг в серцях цвіте і досі
І з шумом віє Листопад.

Роман ЗАВАДОВИЧ

РОЗКАЖІТЬ ПРО ЛЬВІВ!

Знає Галя, знає Гнат,
Що надходить листопад,
Місяць славних роковин,
Історичних хуртовин.
І прохає Галя в тата
І від себе, і від Гната:
„Розкажіть про місто Львів —
Про засновників-князів,
Про Данила і про Льва,
Що були мов леви два —
Про козацтво, про стрільців,
Що боролися за Львів".
Сіє листя листопад —
Галя слухає і Гнат,
Що розказує їм тато.
І ввижається малятам
Між лісів і між горбів
Українське місто Львів.

Пояснення-словничок: **хуртовина** — буря, але тут означає часи війни та бої в давні часи; **засновник** — той, що збудував місто (founder); **Лев**, Льва... — це ім'я людини, а **леви**, левів... це множина від іменника лев, лева...

Загальний вид середмістя Львова. Посередині — вежа ратушу, з якої 1-го Листопада 1918 р. повівав національний прапор відродженої Української Держави.

Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрації Марти ГУЛЕЙ-ЛЕҐЕЦКІС

МОМСИКОВА НАУКА

Момсик — мамин одинак
Був розпещений хлопчак.

Мама, бабця та ще й тато
Все спішать йому придбати,

Всі хлопчині догоджають,
Його примхам потурають.

Момсик любить їсти, спати,
Та не любить працювати

І нерадо йде до школи:
— Ох, не вчився б я ніколи!

І для чого та наука?
Це ж для мене просто мука —

Чисто в зошиті писати,
І читати, й рахувати...

Скоро будуть — кажуть діти —
Все компютери робити.

Мріє він: — тоді ніколи
Непотрібні будуть школи,

В телевізорі я днями
Оглядатиму програми,

Купить авто мені тато
Кожний день — це буде свято!

Момсик любить шоколяду,
Стейки, торти, мармеляду,

Їсть за трьох, йому все мало:
Три канапки, шинка, сало,

Молока він п'є ґальон,
Вже роздувся, як бальон,

І росте все більший, вищий —
Вже не Момсик, а Момсище...

Для батьків турбота — діти.
Що ж їм з Момсиком робити?

Не дадуть синкові ради,
Треба мудрої поради!

В хаті, в горах поміж скель
Жив старенький Мудрагель,

Він поради всім давав
І від смутку рятував.

Коли Момсика побачив,
Мудрагель сказав: — Юначе,

Щоб не їв ти хліба марно,
Працюватимеш на фармі.

Там забудь про лакоминки,
Торти, солодощі й шинки

І вставатимеш раненько,
Не чекай, що збудить ненька!

Заломила мама руки:
— Ой, сувора це наука!

А татусь: — Лишім тут сина, —
Праця зміцнює людину!

Момсик в сльози, та дарма —
Певно, виходу нема!

Мудрагель той не сердитий,
Але мудрий, працьовитий,

Вигнав з хлопця забаганки,
Примхи й лінощі. Від ранку

Момсик в праці цілі дні:
Їздить верхи на коні,

Вівці з ранньої години
Він пасе вже на долині,

Косить сіно дуже вправно,
Трактором керує славно,

Бо на фармі годі спати —
Треба пильно працювати.

А як літо проминало,
Мама сина не впізнала —

Хлопець став стрункий, моторний
Спритний, жвавий і проворний!

— Момсику, мій любий синку!
— Вже не Момсик, я — Максимко!

Що за зміна? Просто диво!
У родині всі щасливі —

Син Максимко без принуки
Пильно взявся до науки!

———

Пояснення-словничок: **муравель** — мурашка (ant); **муравлисько** — гніздо мурашок; **потурати** — на все дозволяти (to indulge); **примха** — забаганка (whim, caprice); **марно** — надаремно (in vain); **суворий** — severe; **лінощі** — laziness; **моторний** — тут: жвавий (active, agile); **без принуки** — без силування (not by force, voluntarily).

З ПРИГОД ХАДЖІ ЕДІНА

(Сміховинка за кавказьким переказом)

По соняшній квітучій країні Самарканді ходив народний мудрець Хаджі Един, навчав і веселив людей своїми притчами-сміховинками. Та обмовили його вороги перед самим каліфом. Набрехали, що він кпить собі з бороди Магомета й бунтує народ проти царської влади. Хаджі Едіна поставили перед царським судом і присудили до смертної кари: зав'язати в мішок і втопити в річці.

Взяли його два гайдуки, посадили в мішок, перевісили через коромисло, несуть топити. Чує мудрець Хаджі Един, що кінець його днів недалеко, що річка ось близько плюскоче. Та не падає духом мудрець Хаджі Един, і в бистрій на видумки його голові накльовується промінчик спасіння...

Ось починає він, Хаджі Един, важко-важенько стогнати:

— Ох, яка шкода! Ой, яка шкода!

— Еге, шкода тобі помирати, цап'яча бородо! — сміється один з гайдуків. — Оце тільки гляди, як забулькаєш у воді, немов сліпе кошеня!

— Ні друзі, — каже мудрець, — я не боюся смерти, бо кожному з нас простелиться одна дорога до брам Едему. Та от шкода мені тих скарбів, які я закопав на старому цвинтарі. Отак пропаду ні за цапову душу, та й ніхто не знатиме, де вони лежать , і не матиме з них пожитку.

Гайдуки спинилися, моргнули один до одного:

— Де вони, кажеш, лежать ті скарби, чесний отче?

— На старому цвинтарі, закопані під великим дубом, а місце зазначено круглим каменем. Цілком неглибоко під землею, багато копати не треба...

Тут гайдуки довго не міркували, що їм робити, пустили коромисло і мішок з Хаджі Едіном на землю, а самі дременули на старий цвинтар.

— Слава Аллахові! — зрадів у мішку наш мудрець. — Небесні сили вже простягнули мені один палець, але є надія, що простягнуть цілу руку.

Чує — на дорозі затупали ослячі копита, і якийсь розбитий, старечий голос вже здалеку загомонів: ,,Ох, мені лишечко! Моя спина! Як мені болить моя спина!"

Хаджі Един зразу по голосу пізнав, що це їде багатий купець Ахмет, найбільший під сонцем скупердяга, що вже десять років терпів гостець у спині, а жалував видати й одного шеляга на лікаря та ліки.

Ось і починає наш мудрець приспівувати в мішку:

— Слава Аллахові! Як мені тут добре! Який чудовий бальзам спливає по моїй спині! Гей, як весело мені на душі!

— Гов, тппру! — купець Ахмет спинив свого віслюка коло Хаджі Едіна, що сидів у мішку. ,,Що воно за диво?" — промовив. — ,,Сидить чолов'яга зав'язаний у мішку і мало зі шкури не вискакує, що йому добре.

— А, бо чудесний це мішок! — відізвався мудрець. — Посидиш у ньому хвилинку-дві й найважча хвороба від тебе відступає. Я від п'яти років терпів гостець у крижах, і найкращі лікарі не могли мені допомогти. А посидів часочок у цьому мішку й чую, що немов би ще раз на світ народився: гостець пропав, мов рукою відняв!

— Ох, добрий чоловіче! — залебедів скупердяга. — Змилуйся наді мною та пусти мене хоч на малу хвилинку в цей чудесний мішок! Я так важко страждаю від ламання в спині, що й сказати тобі не сила, який страшний біль! Впусти мене. Впусти мене, порятуй, бо гину!

Каже йому наш мудрець:

— Радий би порятувати тебе, мій милий приятелю, та це не мій мішок, а позичений в одного чародія. Я заплатив за позичку таляра, а тепер мушу мішок віддати. Та коли ти потрясеш кишеню й витрясеш із неї таляра, тоді попрошу чародія, щоб і тебе впустив до мішка.

— Дам пів таляра, на бороду пророка клянусь, що більше не маю при душі! — божився старий скупар.

— Ні, за пів таляра шкода всякої балачки! Навіть не пробуй мене розв'язувати, бо я тобі не вилізу з мішка.

Володимир ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Ілюстрація Петра ХОЛОДНОГО

МОЛИТВА ЗА МУДРІСТЬ

Боже Предвічний, з високого неба
Мудрість святу подаруй всім нам Ти,
Мудрости світлом наш ум просвіти,
Хай поведе вона нас, куди треба.

Хай нам покаже до правди дорогу,
Хай стереже від обмани і зла,
Щоб незаплямлена, чиста була
Наша душа, що посвячена Богу.

Через Ісусові муки і рани,
Через Пречистую Матір Христа
Наші Тебе ось благають уста:
Дай нам цей дар, наш Владико і Пане!

**
*

Митрополит Андрей Шептицький, заохочуючи українську молодь до науки, склав у 1939 році для неї молитву за мудрість. „Треба вам тієї Божої Мудрости, що вміє відрізнити щире золото від фальшивого і в множестві подаваних людьми відомостей вибрати ті, які чоловікові потрібні, а оминати ті, які йому наносять шкоду. Нехай же провідним світлом вашої праці в школах буде передовсім — випросити з неба той прецінний Божий дар, яким є Премудрість", — писав Митрополит у своїм „Посланні". Ми вмістили тут віршований переспів цієї молитви, яка є пересторогою проти різних шкідливих впливів, а передовсім проти безбожницької науки комунізму.

Пам'ять Митрополита Шептицького вшановуємо 1-го листопада. Він умер тридцять вісім років тому.

— Добре, заплачу таляра, коли в тебе таке кам'яне серце - простогнав Ахмет і кинувся розв'язувати мішок.

Виліз наш мудрець на божий світ і зрадів у душі тихою радістю: „Є Аллах на небі! Не тільки з життям врятувався, але й таляра видушив із старого скнари! Дам того таляра якомусь бідняковi!"

А до Ахмета каже:

— Лізь тепер, брате, у мішок і спасай своє здоров'я. Я тебе гарненько зав'яжу, а сам постережу твою скотину, щоб хто не вкрав.

Тим часом гайдуки перекопали пів цвинтаря, та жадного скарбу не знайшли. Втомлені, задихані, прибігають на те місце, де лишили мішок з Хаджі Едіном, і лають його на всі застави:

— Ех, ти, ледача шкуро! То ти нас так у дурні пошив?! Стривай же! Поки підеш на дно раків ловити, ми ще всиплемо тобі печеного бобу!!

Вхопили добрі бучки та й давай лупцювати купця Ахмета, що сидів зав'язаний у мішку...
А він у крик:

— Ґвалт! Рятуйте! Що ж це за лікування? Я заплатив цілого таляра, а з мене душу випирають!

Тут гайдуки по голосі впізнали, що в мішку сидить хтось інший, не Хаджі Едін!

Пояснення-словничок: **каліф** - володар магометанської країни, **Аллах** - мусульманська назва бога, **Едем** - рай.

ВІТЕРЕЦЬ

(Ілюстрація Ю. Козака)

Вітер-вітер-вітерець
Залетів під комірець,
Комірець Миколи,
Як ішов до школи.

Вітер-вітер-вітерець,
Жартівливий пустунець
Шапку збив на вуха
І сміється-дмуха.

Вітер-вітер-вітерець
Скинув білий папірець
І полинув далі,
Причепивсь до Галі.

Віє прямо їй в лице,
Не пита, чи любо це,
Смикає за стрічки
Кісок невеличких.

Хустку зняв із голови,
Крикнув Галі: „Гей, лови!"
І подавсь до лісу
Вітерець гульвіса.

Діма

ОСІНЬ

Там, де було просо,
Вже лежить рілля.
Ходить осінь боса
По сумних полях.

В далеч втопиш очі,
Темно, не пройти . . .
І гудуть щоночі
В темряві дроти.

Вітер в сад заскочив,
Щоки враз надув
І зірвав листочок
В пізньому саду.

Закрутив над тином,
Мов не мав жалю,
І з розгону кинув
Просто на ріллю.

Дмитро Чуб

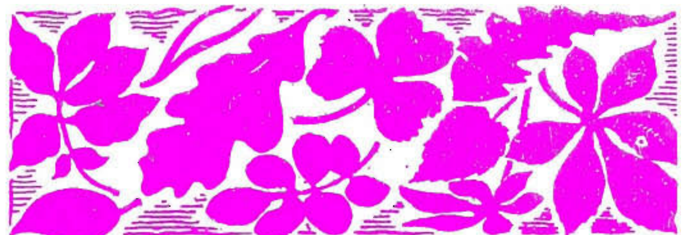
Пояснення-словничок: просо — рід збіжжя (millet); рілля — зоране поле (tillage); втопити очі — пильно вдивлятися; щока — cheek.

НЕДАЛЕКО ЗИМА

Вітер плаче, вітер виє,
Дощ осінній дрібно сіє,
Жовкне листя, в'януть квіти,
Скрізь калюжі поналито.

І ніде не видно пташки,
Ані бджілки, ні комашки,
І метеликів нема —
Недалеко вже зима!

К. Перелісна

Текст: Валентина ЮРЧЕНКО

Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ

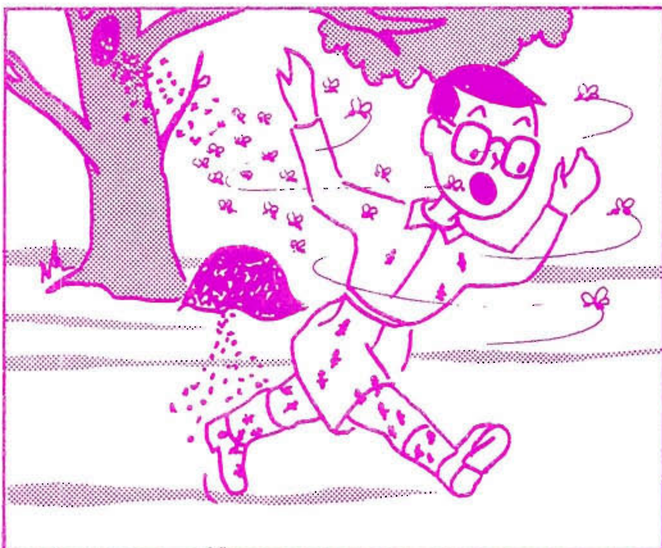
Веселик-Лясь

Бджоли влітку працювали
Й досить меду назбирали,
У дуплі старого дуба
Заховали так, що любо.
Але спритний Луць-хитрун
Знаний в лісі був ласун,

Запах меду добре знає,
До дупла він поспішає
Та й дарма, що муравлі
Теж під дубом там жили.
Лізе Луць — ось мед вже близько!
Гул! — скотився в муравлисько...

Лихо бджілок сполошило,
Муравлів з'явилась сила
І розлючені комахи
Тнуть, кусають бідолаху,
Лізуть в очі, вуха й ніс:
— Ти не лізь до нас, не лізь!

Бідний Луць тупоче, скаче,
Очі тре, кричить і плаче,
Та, на щастя, Лясь примчав,
Побратима врятував:
— Не займай добро чуже,
Кожний труд свій береже!

Дупло — hollow; **муравель** — мурашка (ant); **муравлисько** — гніздо мурашок.

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації Юрія КУЛЬЧИЦЬКОГО*

ЇДЕ, ЇДЕ ДО ДІТЕЙ МИКОЛАЙ, ДІДУСЬ СВЯТИЙ

Дійові особи: Святий Миколай, 1 Ангел, 2 Ангел, 3 Ангел, Ангели; Тарасик, Яринка, Дівчинка, Вітер, Чортик.

Відслона

Розстайдорога з таблицею і з назвою місцевости (Філядельфія, Ню-Йорк, Торонто, Вінніпеґ...). Збоку росте ялинка. На задньому пляні видно рядки світел великого міста. Вечір.

1 АНГЕЛ:
Ніч спустила чорні крила,
Землю темрявою вкрила.
2 АНГЕЛ:
Сніг засилав всі дороги,
Всі поля і перелоги.
3 АНГЕЛ:
Ні слідочку не видати,
Ні стежиночки до хати.
1 АНГЛЕЛ:
Як же Святий Миколай
Знайде стежку до дітей?
ВІТЕР *(вбігає з мітепкою):*
Не турбуйтесь, слуги Божі!
Вітер радо вам поможе:
Ґляньте, я мітелку маю,
Всі шляхи лозамітаю,
Всі відчиню загорожі
Я Святому Миколаю.
(Замітає шлях, АНГЕЛИ присвічують).

2 АНГЕЛ:
О, спасибі, Вітре-брате!
Ґарно вмієш замітати.
Може б ти ще допоміг,
Щоб світити місяць міг?
В темну ніч їзда тривожна,
Заблудити легко можна...
ВІТЕР:
Добре! Я під небо злину,
Сіру плахту з нього скину.
Вийде місяць з-поза хмар,
Ясний має він ліхтар.
Він усі шляхи осяє
Пресвятому Миколаю,
Він усі шляхи освітить,
Щоб потіху мали діти.

(Змітаючи сніг, виходить за паштунки, і за хвилину місячне сяйво заливає краєвид, видно тепер навіть дахи і димарі міста).

3 АНГЕЛ:

Серед неба місяць сяє,
Божа зірка помагає.

1 АНГЕЛ:

Серед неба місяць світить,
І чекають чемні діти
На Святого Миколая.

2 АНГЕЛ:

Ми йому назустріч йдем.

3 АНГЕЛ:

В кожну хату заведем.

(Відходять направо, зліва надходить ЧОРТИК і хухає в пальці).

ЧОРТИК:

Ой, холодна тут зима —
В пеклі ж холоду нема,
Вибравсь я, немов уліті!
В пеклі — жар, зима — на світі,
Я без шапки, без кожуха,
Відмерзають хвіст і вуха.
Ов, біда! Чи довго ждати,
Поки всунусь десь до хати,
Де живуть погані діти,
Треба ж кості розігріти!

(Під звуки легкої музики пританцьовує та приспівує):

Ух, ух, ух, ух
Замерзає в мене дух!
Не поможе тут і плач —
Грійся, чортику, та й скач!

(Перестає танцювати).

Трохи розігрівсь.. Та цить!
Чути — здаля сніг скрипить!
Хтось надходить. На хвилинку
Заховаюсь за ялинку. *(Ховається).*

(На лещатах в'їжджають ТАРАСИК і ЯРИНКА).

ЯРИНКА:

Що ж, Тарасе, не видати
Ні одного янгеляти;
Ні дзвіночків не чувати!
Може Миколай Святий
Не прибуде до дітей?

ТАРАСИК:

Неможливо це, сестричко!
Ще хвилину невеличку
Терпеливо ми заждім.
Миколай Святий в наш дім
Певно, певно завітає,
Він про нас всю правду знає.
Ми ж учились радо, пильно,
Не вели себе свавільно
і чужого научались
Та й свого не відцурались.

1 АНГЕЛ *(що тим часом непомітно появився на краю сцени і прислухувався до розмови, каже до себе):*

Добрі діти, гарні діти!
Як же ними не радіти?

ЧОРТИК *(вихиляється з-за ялинки, до себе):*

Не мої це друзі-діти!
Ні, не маю чим радіти!

ЯРИНКА:

Ми до Господа молились,
Щоб багато дав нам сили,
Щоб багато дав охоти
Перешкоди всі зборoти
І колись такими стати,
Як хотіли б тато й мати,
Як хотіла б вся родина
І далека Україна.

1 АНГЕЛ *(до себе):*

Добрі діти, гарні діти,
України пишні квіти!

ЧОРТИК *(до себе):*

Не мої це друзі, бачу —
З горя мало не заплачу.

ТАРАСИК *(наслухує):*

Сестро, чуєш?

ЯРИНКА:

Це дзвіночки!

ТАРАСИК:

Ангеляток голосочки!

ЯРИНКА:

Чуєш, брате? „Ту - ру - ру!"
Здаля чути дивну гру...

ТАРАСИК:

Ангелята, видно, грають,
Як Святого провожають.

(Спочатку чути голос дзвіночків, потім трубок, а далі з-за паштунків щораз голосніше розлягається спів АНГЕЛІВ, які під час співу входять на сцену)

Пісня ангелів:

Сяють зорі, пізній час —
Спіть, малятка, лю-лі-лі!
В гості ми ідем до вас,
Чемні діточки малі,
Чи у місті, чи в селі.
Спить у білій льолі гай,
В'ється полем шлях пустий —
Саночками Миколай,
Друг дитячий, пресвятий,
Їде, їде до дітей.

(Сцену заливає ясне світло. Наперед ідуть 2 і 3 АНГЕЛИ, а за ними поважно входить СВЯТИЙ МИКОЛАЙ. Санки, повні подарунків, стоять з-заду).

2 АНГЕЛ:

Просим, глянь, Дідусю Божий:
Перед містом на дорозі
Ми зустріли цих дітей.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ *(благословить):*

Мир вам, діти!

ЯРИНКА:

О, святий
Наш коханий Миколаю!
Не погнівайся, благаю,
Що Тобі назустріч ми
Серед ночі і зими
Аж за місто вийшли з хати!
Ми хотіли привітати,
Поклонитися Тобі...

ТАРАСИК:

Правду мовим, далебі!

(Обидвоє вклоняються).

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

Добрі діти — вас я знаю!
Правду з ваших серць читаю,
З ваших синіх оченят —
Дуже, дуже з того рад!
Тільки ви вночі взимі
Не пускайтеся самі
Віддалік від ваших хат!

ТАРАСИК:

Ми гадали, слуги Божі,
Що поможем вам в дорозі,
Шлях у місто вам покажем,
Хто і де живе, розкажем.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

О, як так, то до дітей
Заведіть же нас якстій!

ЯРИНКА:

Там у залі так багато
Діточок зійшлось на свято!

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

Нам якраз туди пора,
Де чекає дітвора,
Щоб її здійснилась казка.

ТАРАСИК:

О, то просимо! Будь ласка!
Тут місток, там перший дім,
Парк і заля...

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

Тож ходім!

(Знову відізвапися дзвіночки і весь похід рушив за паштунки. З-за япинки висувається ЧОРТИК і, смикнувши ТАРАСИКА за рукав, відводить його набік).

ЧОРТИК:

А про мене не забудь!
Тут зима, мороз і лють —
Запроси й мене на свято,
Де зійшлось дітей багато.

ТАРАСИК:

Ти не гість наш! Вибачай!
Геть іди! Не докучай!

(Сіпнув рукава і пішов).

ЧОРТИК *(журливо схипив голову):*

Дармо я сюди примчався,
Змерз, катару ще набрався.

(Пчихає кілька разів).

Брів снігами без кожуха,
Відморозив ніс і вуха.

(Прикладає вату до носа й вух).

Друзів тут моїх нема —
Все пропало... Все дарма!..

(Чути завівання вітру і на сцену входить ВІТЕР з мітлою).

ВІТЕР *(непривітно дивиться на чортика):*

Хто ти будеш?

ЧОРТИК:

Друг я твій!
Перемерз я — розігрій!

ВІТЕР:

О, чортів я гріти вмію —
Зараз я тебе зогрію!..

(Підіймає мітлу, ЧОРТИК втікає, ВІТЕР женеться за ним, світло зовсім гасне, чути лише шум вітру. За хвилину настає тишина, сцену освітлює ясне світло. Вітру вже нема, чортика теж, кольорова завіса закрила панораму міста. Вона розсувається на два боки, і серед звуків дзвіночків на сцену входить СВЯТИЙ МИКОЛАЙ з усіма АНГЕЛАМИ. ТАРАСИК і ЯРИНКА показують дорогу).

ЯРИНКА:

Це вже тут!

ТАРАСИК:

Ось видно залю!
Ось і діти — Олі, Галі,
Ромки, Славки, Петрусі —
Українські діти всі!

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

О, спасибі, друзі браві,
Що дорогу показали!
За цю поміч, милі діти,
Буде вас Ісус любити,
А Ісусикова Мати
Все вам буде помагати.

(Пригортає голівки Яринки і Тарасика до себе, а потім підступає ближче до краю сцени і благословляє громаду дітей):

Мир вам, любі! Ласка Божа
Ваші душі хай осяє!
А громада ваша гожа,
Мов чудова квітка-рожа,
Хай росте і розцвітає
Без пригоди злої, лиха,
Мамі, татові на втіху,
А народові на славу!

АНГЕЛИ *(гуртом):*

Ми, небесні ангелята,
Вас вітаємо, дівчата,
Вашу матінку і тата.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ *(до ангелів):*

А скажіть, небесні дітки —
Ви ж для них найліпші свідки —
Чи ті діти, що на залі,
Ті спереду і там далі
Більші, менші і маленькі
Цілий рік були чемненькі?

АНГЕЛИ *(гуртом):*

Так, вони були чемненькі,
Тата слухали і неньки.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

А скажіть, небесні дітки —
Ви для них найліпші свідки —
Чи молитву рідну знають?
Бога нею прославляють?
Чи шанують рідну мову,
Українське рідне слово?

АНГЕЛИ *(гуртом):*

Так, і моляться, й читають,
Рідні пісеньки співають
Галі, Стефи, Марки, Олі,
Бо учаться в рідній школі.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ *(киває пальцем на ДІВЧИНКУ з першого крісла на залі).*

А ходи сюди, дитинко,
На коротку на хвилинку,
Розкажи нам, що ви, діти,
Тут училися робити?

ДІВЧИНКА *(входить по східцях на сцену):*

Я скажу усе, що знаю
Пресвятому Миколаю:
Хоч малі ми, дитинчата,
Поважали маму, тата,
Шанували рідне слово,
Прадідівську рідну мову,
Рідні книжечки читали,
Рідні пісеньки співали
І молитвою, що мати
Нас навчила в рідній хаті,
Ми зверталися до Бога
Про опіку й допомогу.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

А молились ви, дитино,
За далеку Україну,
За бабусеньку-сирітку,
За дідуня і за тітку,
За ровесників-дітей
І за рідних всіх людей?

ДІВЧИНКА:

Так, ми молимось щоднини
За весь нарід України.
Щиро молимося вранці
За героїв, за повстанців,
А як темна ніч настане —
За тюремників в кайданах.

2 АНГЕЛ:

Добрі діти, як і треба —
Все те бачили ми з неба.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ:

Бачу я, що добрі діти —
Буде вами Бог радіти!
Хай же вам, мов сонце світить,

Захищає, мов покров,
Божа ласка та любов!
Не за плату-нагороду,
А тому, що чесні зроду,
Що хляхетні, не пусті,
Правді служите святій.

(До ангелів):

Божі слуги, ангелята!
Розладовуйте санчата,
Розпаковуйте гостинці
Мирославові, Галинці
І давайте всім, як треба,
Подаруночки із неба.

(АНГЕЛИ заходяться коло санок, а 1 ангел добуває книжку із списком дітей. ТАРАС, ЯРИНКА і ДІВЧИНКА перші отримують подарунки).

ДІВЧИНКА:

Дякуєм Тобі, Владико,
За утіху цю велику!

ЯРИНКА:

Дякуєм Тобі, Святий,
Від усіх оцих дітей!

ТАРАСИК:

Обіцяєм добрі бути,
Слів Твоїх не призабути,
Завжди вчитися охоче,

Бо того Ісусик хоче,
І такими виростати,
Як бажають тато, мати
І далекий рідний край!

АНГЕЛИ *(хором):*

Всім вам Боже помагай!

(Починається роздача подарунків).

,,ЮНІ ДРУЗІ'' 1956 р.

ПРО ЦІКАВІ ЯВИЩА В ПРИРОДІ

Гарного осіннього дня по полудні сидів я, дев'ятилітній хлопчина, на горбку, край лісу та дивився на село, що розлягалося внизу. Біля одної хати селянка тіпала коноплі.

Але ви, мої читачі, мабуть, не зрозумієте цих двох слів, тому я їх поясню. Коноплі — це рослини, що їх плекають у городах. У бадилинні мають вони тверді волокна, з яких люди роблять грубі нитки, а з ниток — матеріяли на мішки. З тонших ниток ткачі тчуть полотна на сорочки та рядна на ліжка. Але, щоб з рослини вибрати ті волокна, треба досліле бадилля вимочити у воді, висушити на сонці та побити на терлиці, такій дерев'яній „машинці", і ця робота називається „тіпати". В часі тіпання тверді частини бадилля ломляться і відпадають, а волокна залишаються.

Але я хотів розповісти вам про інше явище, яке я при цьому завважив. Я бачив, як селянка вдаряла по бадилинах конопель листвою терлиці, але звук цього удару почув я щойно по двох-трьох секундах, хоч віддаль між мною і селянкою не була велика. Аж згодом, коли я вчився в гімназії, на годині фізики я дізнався, що голос доходить до нашого вуха пізніше, ніж образ до нашого ока. Або кажучи коротко: ми бачимо скоріше, ніж чуємо. І щойно тоді я зрозумів те, що бачив малим хлопцем.

Приблизно у той час бачив я затемнення сонця. Це діється тоді, коли місяць заслонить сонце і проміння сонця лиш частково або й зовсім не падає на землю, і на землі стає темно, немов увечорі. Це природне явище відчувають тварини своїм інстинктом. Пам'ятаю, що корови почали ревіти і з неспокоєм бігли до стайні. Це явище вияснив мені мій батько, і я крізь затемнене скло оглядав, як сонце „ховалось" за місяць на кілька мінут. Але навіть ця коротка темнота і холод непокоїли людей і тварини.

Ще третю подію пережив я в тому самому році. Осіннього дня по полудні почув я в повітрі сильний шум і побачив якийсь великий горючий предмет, що пролітав понад землею і, як здавалося мені, упав у недалекому селі. Мій батько пояснив мені, що це метеорит, себто частина якоїсь звізди, що розпалася в атмосфері і її частини, великі брили дісталися у притягання землі та впали на неї. Мені здавалося, що цей метеорит упав недалеко, а щойно пізніше появилися вістки в газетах, що він упав далеко в лісах Сибіру, кілька тисяч кілометрів від села, де я жив, і знищив там у лісах багато дерев та вибив у землі велику яму.

Отак я, малим хлопцем, пізнав явища природи, про які згодом учився докладніше в школі.

Дідусь Осип

Ганна ЧЕРІНЬ

В РІЧНИЦЮ ЛИСТОПАДА

Розкажи мені, татусю,
Про львівські бої...
Я за вас хоч помолюся,
Стрільчики мої...

Прокажу свою молитву
За стрілецьку славу,
Що пішла в нерівну битву
За свою Державу...

Осінь сіра, як примара,
Обсипала листом...
Вороги, як чорна хмара,
Захопили місто...

Ні страшна ворожа сила,
Ні смертельна зброя
Не злякала, не спинила
Вояка - героя...

Ой, поліг стрілець під муром
Пізньої години —
Та зате здійнявсь над Юром
Прапор України!

Нам лишилась слава вічна
І пісень розрада.
Відзначаємо щорічно
Свято Листопада.

Щоб вернулась наша сила,
Сміливість орлина,
Щоб здійняла горді крила
Вільна Україна.

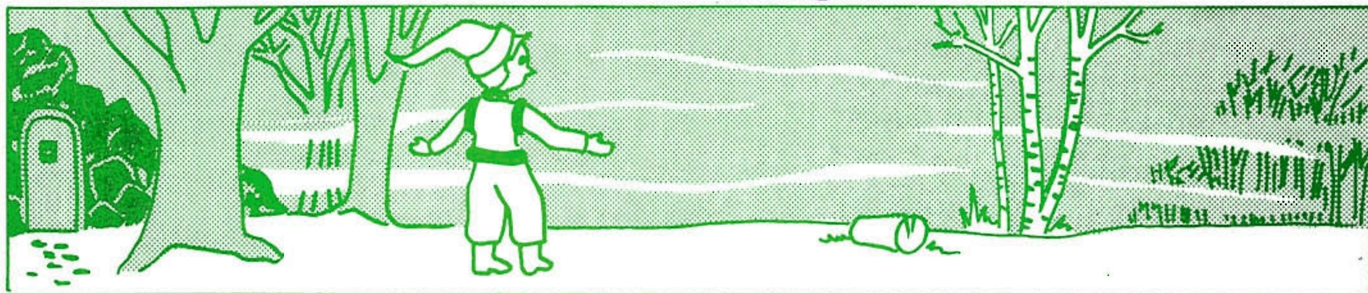

———

Пояснення-словничок: **селянка** — peasant-woman; **тіпання** — scutching, swingling, braking; **коноплі** — hemp; **бадилина** — бадилля (stem, stalk); **волокно** — fibre, filament; **ткач** — weawer; **ткати** (тепр. час. тчуть) — to weawe; **рядно** — burlap; **терлиця** — тіпалка (flax-brake, swingle); **листва** — тут: scutching sword; **гімназія** — high school; **затемнення сонця** — solar eclipse; **інстинкт** — у тварин природний нахил робити те, що треба; **явище** — phenomenon; **розпадатися** — to fall to pieces; **метеорит** — кам'яні або залізні брили (lump, cob), що спадають з небесних просторів (space); **притягання** — attraction.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

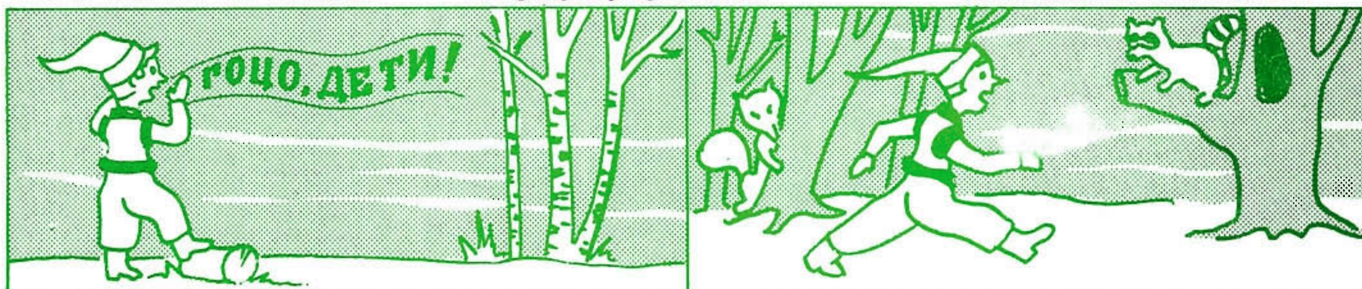
Гоца Драла

Це було у листопаді,
Перед першим снігопадом.

Вранці ґномик вийшов з хати
Гоцу Дралу привітати.

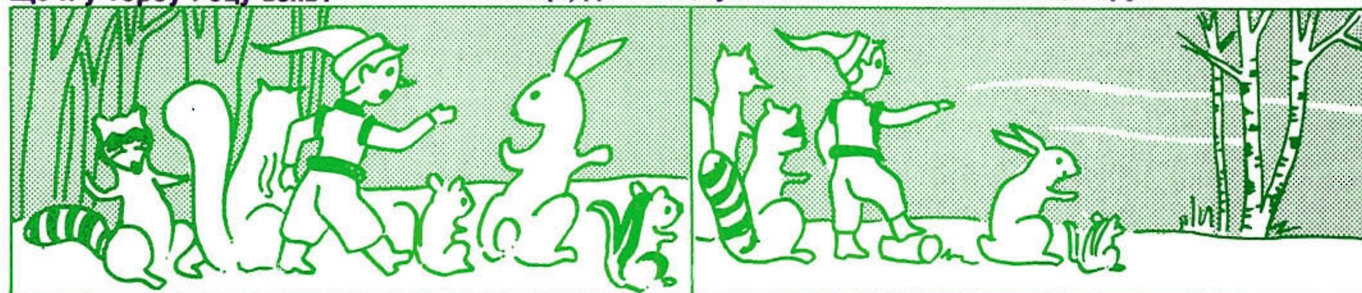
Та злякався, аж присів —
Десь подівся Гоцин дім!...

— Може хатку злодій вкрав
Ще й у торбу Гоцу взяв?

Ґномик Гоцу став гукати:
— Гоцо, де тебе шукати?

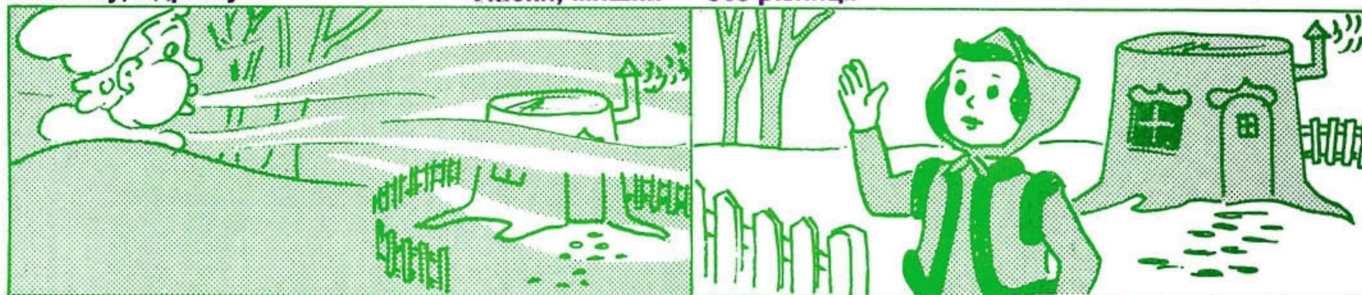
Та ніхто не відізвався...
Ґном до друзів в ліс подався.

Побудив усю звірню,
І велику, і дрібну.

Вже біжать зайці, куниці,
Лиски, мишки — без різниці.

Гномика усі питали:
— Де поділась Гоца Драла?

Вітер з-за горбка повіяв,
Геть кругом туман розсіяв.

А з туману, мов палатка,
Гоцина з'явилась хатка.

Вийшла Гоца на поріг,
Усміхнулася до всіх.

Туман — густа імла (fog).